

Latweeschu Awises.

No. 37.

Treschdeenâ, tannî 13. (25.) Septemberi.

1867.

Latw. awises lihdî ar basn. un flohl. stannahm maksa par gaddu 1 rubl. f., par yusgaddu 60 kav. f.; — kas Latw. awisehm grîbb atsuhtit kahdus rakstus waj sinnaas, lai tohs nodohd **Nibgâ** pee „Dr. Buchholz, gr. Alexander-Strasse Nr. 18“ un arri pee **Daniel Minus**, teâtera- un wehwera-eelas stuhri; **Zelgawâ** waj pee **Janischewski** Latw. awischu nammâ, waj pee „Pastor Kupffer, katholische Strasse Nr. 19“; — jeb lai pascham Latw. awischu rakstijam atsuhta ar to adressi: „Pastor Bierhuff, Schloß Pastorat bei Riga.“ Latw. awises warr apstelleht waj pee augschâ minnetem kungeem, waj arri pee wisseem mahzitajem, flohneistereem, pagasta-teefahm, kas wiffi schê teel luhgti uf preekschu to isdarriht, kâ lihdî schim. Kas apstellehs 24 eksemplarus, tas wehl weenu eksemplaru dabhuhs klapt bes makfas.

Rahditajs: Politikas pahrskats. Daschadas sinnaas. No sweschu kungu semmehm. Winnestes. Wisjannakahs sinnaas. Sluddinaschanaas.

Politikas pahrskats.

Parîs, tannî 1. (13.) Septemberi 1867.

Frantschu keisars lihdî ar keisarenî tannî 7. Septemberi aibraunza uf **Biarizi**, tur winsch katrâ rudentî mehds atpuhstees. Pirmajs ministeris **Kouher** arri nau mahjâs, bet aischajis uf **Karlâbadi** pee wesselibas awota, kâ ka nu buhtu jadohma, kâ schê Parîsê nekâs newarretu notift no jauna. Un tomehr Parises awisehm dauds taggad ko runnaht un rakstih par weenu leetu, ko Parises pirmajs burmeisteris (préfet de la Seine) darrijs. Prohtect zaur weenu likkumu no 16. Juni 1859 bij nolifts, kâ teem fabrikanteem, kas paschâ Parîsê strahda, no wisseem semmes augteem un ammatneeku darbeem, kas winneem uf Parîsê ja-atwedd no semmehm, lai no teem warretu isstrahdaht sawas fabrikku prezses, 10 gaddus uf preekschu nekahdas leelakas krohna nodohschanaas nebhuschohht jamaksa pahrtahm nodohschanahm, ko fabrikanti maksa ahr Parises. Durklaht wehl walstis-weetneeki lihdî ar waldbibu toreis bij nospreeduschji, zil warredami uf to gahdaht, kâ uf preekschu pawissam kâ buhschoht palift. Wehl schinni Juli-mehnesî pirmajs ministeris **Kouher**

parlamentâ ar dauds skanneem wahrdeem bij runnajs, kâ wisseem darbeem, ammateem un fabrikteem kâ brichwiba effoht jagahda, kâ neteek apspeesti zaur pahrtleelahm nodohschanahm. Tê uf reis zeenigajs Parises burmeisteris (préfet de la Seine) taggad isfluddina, kâ tas augschâ minnetajs likkums tik 7 gaddus ween spehklâ warroht stahweht, un kâ Parises fabrikanteem par wisseem semmes augteem un ammatneeku darbeem, ko atweddischoht uf Parîsê, effoht jamaksa ihpaschi nodohschanaas. Lassitaji noprattih, kâ Parises fabrikanteem zaur to nu gan zellahs gruhtumi, kas zitteem Frantschu fabrikanteem nau. Kad kahds fabrikants sawu fabrikki usbuhwehs 100 fohlus no paschâs Parises muhreem, tad winnam masahl nodohschanu jamaksa, ne kâ tam fabrikantam, kas sawu fabrikki tur 100 fohlus tahlah paschâ Gekschparisê. Tahdâ wihsê Aheparises fabrikants sawu prezzi arri lehtahl warrehs pahrdohht, ne kâ Gekschparises fabrikants, un pirzeji waitahl ees pee ta, kas lehtahl pahrdohd. Awises nu gauschi par to brehz, kâ burmeisteris eedroschinajahs, tahdas leetas darriht. Awises „Journal des Debats“ winnu neddefu par sawu prettirunnaschana rahjenu dabhuja no waldbibas pufes, bet schodeen es allal lassu tannîs paschâs awises, kâ par scho leetu newarroht klussu zeest; nerunnajoht no eenaibibas, bet no draudfibas, jo negribboht waldbibai

prettidarricht, bet waldbai rahdicht, ka schahdâ wihfê winnai stary fabrikanteem un darba laudihm iszelscho-tees dauds prettineeki. Tahs awises prassa, waj tad burmeisteris drihtstocht likkumu pahrzelt, un waj tad Frantscheem zitti likkumi effoht, kad ministeris Rouher mahjâs, un atkal zitti, kad winsch Karlsbadê? Tahdâ wihfê baggatee fabrikanti un leelee fabriku strahdneeki no paschas Parises buhschoht wilktees ahra. — Par **Seemel-Wahzsemmes sabeedrotu walstju** karraapheku Wahzsemmes un Frantschu awises raksta ta: Seemel-Wahzsemmes beedribas karraapheks jo apbrihnojams wiffâs leetâs, un ar winnu nau ta, ka bij ar Wahzsemmes wezjas beedribas karraapheku, kas til us papihra stahweja farakstihâ. Seemel-Wahzsemmes karraapheks karra laikdâs us pirmo usajinaschanu buhs schahdâ: 20,965 offizeeri, 843,433 saldati un unteroffizeeri, 178,914 sirgi, 1,504 leelgabbali; scheem wehl tuhliht warrehs peeschkirt klah to spehku, kas arween' gattaws stahw eeksch krepostem, zikadel-lem un skanstem, pr. 1,688 offizeerus, 57,658 saldati, 30,141 sirgus un kahdus 150 leelgabbalus. Pee schi spehka wehl japeeskaita klaht Baières, Wirtembergas un Badenes karraapheks, kas taggad arri ar Pruhfscheem sabeedrohts un appalsch Pruhfschu kehniina pahrwaldischanas nolikt. Kad schihâ 3 walstis peeskaitam klah, tad Wahzsemmei isnahk 28,000 offizeeri un 1,101,241 saldati. Ka schis leelajâs Wahzsemmes karraapheks Franzmanneem nepatihk, to no ta warram noprast, ka winni arween' par to runna un arween' atkal no jauna to skaita. — Zittas awises atkal stahsta, ka Napoleons brauktschoht us Berlini, Pruhfschu kehniinu apmekleht; bet no Berlines raksta, ka winnu tur nebuht negaidoht. Seemel-Wahzsemmes parlaments tanni 10. Septembei Berlinê irr sanahjis. Tanni 9. Septembei tee beidsamee Pruhfschu saldati no Lufsemburgas isgahjuschi ahra. Tanni juhâs-lihkumâ pee Kieles Pruhjis nu stipri nemmahs buhweht Ellerbekkes karra-ohstu. Badenes waldbai gribb aihnem 10 lihds 12 millj. gulschu naudas. **Austreeschu** keisars schinnis deenâs bij sapulzejis wiffus sawus ministerus un ar winneem kohpâ spreedis par Austrijas parradu deldeschanu un par walstis isdohschanahm us nahkofschu gaddu. Ungareesch i taggad sohlotees, ka pee wiffâs Austrijas walstis isdohschanahm gribboht palihdscht ar 28 millj. gulschu par gaddu, un ka pee walstis-parradu masinaschanas ilgaddus gribboht peemakscht 25 millj. gulschu. Tanni 1. Septembei Bihnê atskrehjis no **Meklikas** Austreeschu suhtita palihgâ Schmid t un atweddis tahs drehbes, kas keisarim Maksimilianam bijuschas muggurâ, kad winnu noschahwuschji. — **Schweizes** pilsehtâ Genfê tanni 9. Septembei

fanahkuschji wihri no dauds tautahm un semmehm, tur farunnatees un spreesht, kahdâ wihfê us to warretu gahdaht, ka meers wairotohs un stiprinatohs tautu un waldbi starypâ. Bet paschi meera spreedjei sawâ starypâ sagahjuschees eenaidâ un isschikhruschees us 2 puffedm. Arri wezjas Garibaldi tur bijis un agrahl atkal aigahjis prohjam, ne ka no eesahkuma gribbejis. Laudis papreckschu runnaja, ka talabb' effoht til ahtri aigahjis, ka laikam dohmajoht dohtees us **Rohmu** un tur ussahk dumpi pret pahwesta waldbias. Bet no Rohmas raksta, ka tur wifs stahwoht meerâ. No **Turkusemmes** ta behdu sinna atnahkuse, ka nabaga Kandioschi beidscht no Turku karraapheka pawis-sam effoht uswinneti un pahrspehti. Kandija taggad laikam palikkuse par tukfnesi! — G. V.

Daschadas sinnas.

Mogilewiskas gubernijas Pohli Keisarim rakstu laiduschji, tur apsohlahs, ka us preekschu stipri gribb fargatees no wiffâs dumpeschanahs un ka no wiffâs sirds taisnigi Keisara waldbai gribb padohtees.

Wartburgas pilli eeksch Tiringes, Wahzsemme, 16. Augusta deenâ swehtkus fwinneuschji par peeminu, ka ta pils nu stahw pilnus 800 gaddus. Tiringes leelkungi jaukâ kalnâ to zehluschees par mahjokli. Mums ta pils arri zeenijama zaur tam, ka Mahrtinsch Lutters tur fastahwejis gandrihs wesselu gaddu un tur swehto Bihbeli eesahjis tulkoht no swechas wallodas, laudihm nu saprohtamu un ta apflehtpoto ewangelijumu gaismâ zehlis.

No **Pohsteem** arween' wehl sinnas nahk par to leelo skahdi, to Weikseles uppe lauschu mahjahm, lauleem un plawahm padarrijusi, kad scho wassar' pahrspluhdusi. Zitti fainneeki gluschi ispohtiti, ka bijis ja-eet algadschdâs, lai fewihm un behrneem warretu maissi sagahdaht.

Minskâs pilsehtâ, tur Pohli ar Kreweem kohpâ dshwo, it neweena lassamu grahmatu ne pahrdeweja, ne leenetaja ne-effoht. Brihnumâs tihri, ka tahdâ leelâ pilsehtâ nerohnahs kahriba pehz gudras sinnas un pehz derriga laika kawekta. Kurjemmes un Widsemmes pilsehtâs wiffâs grahmatas warr dabuht pirkt un leeneht preeksch lassichanas zil til gribb, un paschi semneeki pee mums zittâ weetâ wairs newarr pahrtikt bes lassamahm grahmatahm, ko allaschiu pee sawa mahzitaja waj skohlmeistera pahrinaina. Zilwekam teescham wajaga barribas ne til ween preeksch wehdera, bet arri preeksch garra.

Skohdê, Keischdâs, 6. un 8. Aug. deenâ uggungrehts diwi namneekem ehkas aprijis. Kur ugguns zehlees, nesinn.

Sewastopelê, eefsch Krimmes, Todlebens, muhsu leelajâ generalis, nahjis apfkattitees to wezzo weetu, fur pirmo gohdu pelnijis, krostu gandrihs wesselu gaddu fargadams no Frantschu un Galanteeschu usmahlschanahs. Sewastopelneeki winnu gauscham zeenijuschi un meelojuschi. Toreis beidsot tas karsch pilsehtu breefmigi bija isposhtijis. Taggad gruweschu weeta dauds mas stalti nammi atkal zelti.

No **Seemet-Amerikas** ischetri pustrakki zilweli eedohmajuschees var leelo juhru pahbraukt us Galanti ar it masu laiwu, ko fatemmejuschees kâ redsedami preeksch² tahda leela tahla zetta. Us zetta fatikkuschi zittus leelus kuggus. Schee gribbejuschi tohs traklohs usnemt. Bet tee bes prahta dewuschees tahlahf. Wehtas un bangas laiwinu gahjuschi apfahrt. Maife, swezges, kompase, ar ko ween juhreas zettu warr atrast, noslihsa juhreas dibbinâ. Spehks wihreem panihka un nosubda. Zits pallat zittu breefmigu gallu redseja. Weens patâ pusedsihws nosallis, sadansihws, baddu nomehrdehts, tappa isglabhts. Galantes kuggis weens winnu usgahja un pahwedda us Galanti. Dhtreueis tas tahdu traffu padohmu gan neprohwehs isdarriht.

Seemet-Amerikâ karsch iszehlees ar teem Indijaneeschem. Schee meschalaudis un pagani fennahl wissu Ameriku pildijuschi. Kad no Ciropas eenahzeji tur usmettâhs gaddu no gadda wairahl un ar fawu leelaku gudribu un spehku un ar kristigu tizzibu uswarreja tohs meschalaudis, tad tee no juhmallas atkaphahs un noslihsda us teem eefshejeem mescheem, klaijumeem un kalneem. Bet ihsteni isnihka. Warr peerahdiht, ka par teem beidsameem trihsapadesmit gaddeem Indijaneeschu flakits no 400,000 nolaides us 350,000 dwehselem, A rê, mahzitas tautas aug augumâ. Nemahzitas mescha-tautas nihst un suhd noht zaur to, ka mahzibu un tizzibu negribb peenemt. Taggad Seemet-Amerikas turretaji, kas no Ciropas ziltihm, eisenbahni gribb buhweht zauri no Atlantikas juhreas lihds kluffahs juhreas mallai. To tee Indijaneeschu gribb kaweht un fahkuschi krist wirsu teem eisenbahnes strahdneekem. Masâ pussê tatschu nabadsini paliks un til ween few paschus isnihzinahs. Kur garra gaisma, tur spehks, fur tumfiba, tur pohstis. Das irr pascha Deewa lirkums.

Telegrafa drahtes taggadist pa semmes wirsu (t. i. bes tahm, kas eet pa juhreas appalschu) eijoht jau wairahl ne kâ 180,000 juhdses krusam, schkehrsam no pilsehta us pilsehtu. Zo baggatas ar telegrafeem irr Seemet-Amerikas brihw-walstis. Zuhlht ohtrâ weeta stahw Wahzsemme, Kreewusemme treschâ. Tad tillai pehz nahf Frantschu semme un Galante. Kreewusemme leela, un garri tee zelti, fur waldibai un pawalstneekem jafasinnuajahs. Dapehz muhsu walsti tad

telegrafi jo labbi un geldigi. — Kad zauri rehina, tad no Ciropas eedshwotajeem katre isdserroht pa gaddu lihds 27 stohpu allus. Bet sinnams, ka behrni un seewischki waj mas waj it nemas nedser, tad tas riktigajâ allus mihtotajâ pa gaddu dauds wairahl isdser. — Ciropas tautas arri nebruhke weenadi to dsehreenu. Pawissam tee pahralee pee allus kannas irraid Wahzsemme Baireeschi, no kurrenes ir mehâ effam mahzijuschees to „behriti“ bruhweht. Baireeschu semme us dwehfeli nahf 134 stohpi allus pa gaddu. Pehz Baireeschem pirmee allus bruhketaji irr Galantes laudis (113 stohpi us dwehfeli pa gaddu). Bruhschôs dwehfeli til 19 stohpu pa gaddu isdserroht, Kreewu walsti knappi weenu stohpu, sinnams zauri rehinajoht. Ko tad muhsu laudis dser? Deewam schehl arween wehl par dauds ta schnapscha! Paschâ dsikâ Kreewusemme ne til wehl allu nepasihst, ne kâ pee mumâ. Tur behdas tihri, kâ laudis isposhtahs meesu un dwehfeli ar brandwihnu. Lai Deewinsch audsina meeschus un appinus un Latweescheem wezzu tehwu dseesminu ne-issaude no peeminnas:

Allutin', rudd'azziti,

Neb' es tawu wezzuminu:

Es peedsimmu, tew atraddu,

Es nomitschu, tew pamefchu.

Diwejâs weetas eisenbahnes nule pagattawotas par teem leeleem kalneem, kas Italiu schlier no Wahzsemmes un no Franzijas, prohti weena zaur Tirol par Brenner-kalnu pahri, ohtra eefsch Sawoijas pee Genis- (fauz: Seni-) kalna. Tê diwejadi publejahs. Tam kalnam pahri nule pat pirmohs damswahgus pahrlaiduschi. Bet to gruntigo dselzjekku roht par to kalna wehderu zauri, ka tatschu tahs kalna mallas dauds stahwas un pascham damf-spehkm pa gruhti leelu nastu uswiklt augschâ. Arri irr bailiga leeta us leiju laistees no leela kalna. Tad nu roht un roht allu kalnam zauri. Ne-apnikkuschi publejahs un nandu nemas neschehlo, lihds kamehr padarrihs. Tad tur buhs teem Frantschem tas leelajâ zelsch us Italiu.

Kad Napoleons scho waffar us Salzburgu abrauzâ fehrl pee Austrijas keisara, tad winsch nahza ar dewineem ratteem par eisenbahni. Tee dewini raiti ihsteni bija dewinas istabas; katra rattu starpâ tilts, par ko warr weegli un drohschi pat brauzoht pahfstaigahf. Weendâ rattôs Napoleonom un winna keisarenei stahweschana bija, tur eefschâ bija diwani, lehnkrehsli, speegeli seenâs, bildes arri peefahrtas, feenu pulstieni u. t. j. pr. Blakkahm scheem ratteem weenâ pussê ehdamajâ kambaris, ohtrâ pussê keisara rakstamajâ kambaris, ar wissu wajadnigo un glihto eerikti. Tê arri sagahja telegrafa drahtes, pa kurreahm Napoleons warreja farunnatees ar faween

deendereem un rattu weddejeem, ja gribbeja ko winneem pawehleht. Zetturtajōs rattōs gullamajōs lambaris ar diwjahm gauschi brangahm gultahm keisaram un keisarenei. Tee zitti ratti bija teem keisara weeseem, deendereem, kulkai un pagrabbam. Un kamehr tur wahrija un ehda, tehrseja un rakstija, dshwoja un gulleja, damfa spehls arween rittenus greesa un augstee lungi noftrehja bei nekahdas kaweschanahs no Parises lihds Nustrija's Salzburgu. A. B.—n.

No Parises. Wahzu awises stahsta schahdu notikumuj; Rahda deena lihds 60,000 zilweku leelaja leetu-
israhdischanā bij sanahkluschi tahs wiffadas, apbrihno-
jamas leetas apskattitees. Gautini labbi isskattijufchees
un issaigufchees, nu arri gribbeja ehst. Bet tahdu
leelu pulku pee-ehdinahst, ta nau wis neeka leeta. Pee
israhdischanas ehlas irr gan aplam dauds ehdamas lee-
tas un arri trakteeru nau truhkums. Gesahkoht gahja
it brangi; wiffi ehda un dsehra pehz patifschanas. Te
us weenreis pestruhka maieses. „Dohd maifi! dohd
maifi!“ tā fauza no wiffahm puffedm. Bet maieses
wairs nebij. Ko nu darriht? Piffektā gan maieses
deewsgan, bet tas pa tahlu. Bet leetu-israhdischana
arri maieses truhkumu sinnaja peepildihst. Tur bija
tahda eerikte, fur ar damfmaschinehm leeliskam maifi
zepj. Damfmaschine tuhliht kurrinaja fawas krahfnis,
par 10 minutehm 800 mahrz, miltu par mihklu bij famih-
tas un trihsfeerendel stundas laikā jau maife iszepta.
Schi leela damfmaschine tanni deenā iszeppa 10,000
mahrzinas maieses un pee-ehdinaja wiffus skattitajus,
kam til ehst gribbejahs.

No sweschu kungu semmehm.

3.

No Potsdames ar eisenbahni aifbrauzis tanni 25. (13.)
Augustā, nowaklarā, un zaur naktisfrehjis, zaur Mag-
deburgu, Goettingeni un Wollfenbuetteli, aissfrehju us
Kasseli. Kassele, pee Fuldas uppes, irr zitreis Hesse-
nes kurfirista galwas pilfektis un taggad peederer Bruhsim.
Par paschu Kasseli neko sche negribbu teift, til tā jauks
pilfektis irr; bet par to stalto pilli un kalnu „Wil-
helmshoeh“ man dauds kas jastahsta. No rihta
pulksten 7ōs ar fuhrmanni no Kasseles isbrauzahm, un
stipra migla apklahja wifsaplahst to semmi lihds ar
wisseem kalneem un mescheem. Us reis es eeraudfiju
pee debbesihm tumfchus padebbeschus tā, tā buhtu weens
padebbeschu kalns, un paschā gallā stahweja weens
leels wihrs, tā mehteli, no miglas fashuhtā, eetinnees.
Skattijohs un skattijohs, un newarreju isbrihnitees,
lihds kamehr noprattu, tā nebij wis nekahdas padeb-
besis, bei riktigs kalns, kam wirsgallā leela afminspils

un paschā augschgallā breefmigi leels wihrs no warra
isleets. Kalns par Fuldas uppi iszellahs us augschu
1312 pehdas, no klintihm fakrauts no mihla Deewa
stiprahm rohlahm; tad atkal branga semme irr pa wirsu,
un ta semme atkal apouguse ar staltu meschu; kohki tā
pihlari zellahs us debbesihm; turpat weens kohks gul-
leja nozirfts, un es to balki ar fawu sifli ismettis, no-
spreedu pee 100 pehdahm garru. Tas kalns peederer
pee teem „Wannaga-kalneem“ (Habichtswald-
Gebirge). Schorihst nu wifs kalns ar miglu tā bij
aplahst, tā no eefahkuma man isskattijahs tā padeb-
besis un pehz atkal tā missu wihrs, kas baltā mehteli
eetinnees; pee pascha kalna kabjahm weena smukka pils
usbuhweta, fur zitreis Henneses kurfiristi par waffaru
mehda dshwoht. Ap pilli aplahst smukki pulku dahsi,
un tahlah atkal wehfi kohki. No schihs pils zaur me-
schu weena lihniija irr isjirista lihds pascha kalna galwai
tā, tā no pils lohgeem skaidri to kalna wirsgallu warr
redseht lihds ar to astonkantigo pilli, kas par kalna-
galwu nosimejams, un ko laudis tur fauz par mil-
su-pilli. Ta missupils nau wis dshwojama ehla,
bet 3 pahreelahs welwes; no schihs 3 welwehm ta
pirma zaur skunstigahm maschinehm teef peepildita ar
uhdeni, un tad uhdens pa kabpeem lustigi un breefmigi
dohdahs us leiju 900 pehdu garrunā. Kad uhdeni
no stiprahs un breefmigahs lehfschanas atpuhtufchees,
tad wiini dohdahs meerā un paleek par weenu rahmu
dihki. Bet sche nu uhdeni laikam dusmojahs, tā
winneem, no tahda augsta kalna nogahsteem, sche ee-
leija meerā buhs gulleht; talabb' wiini atkal sanem-
mahs spehla, un weens uhdens-stars, 12 zolles bees,
no dihla widdus gaisā zellahs 190 pehdas, bet aug-
stahst zeltees nespehji wis, talabb' uhdens raudadams un
brehkdams 1000 reis 1000 affarās atkal birft atpakkat
dihki. Apdohma lassitajōs, zil jauki tas isskattahs.
Bet wehl ne-esmu gallā ar Wilhelmhoehes brihnumeem.
Us tahs pirmajahs welwes plezzeem, no kurrenes tee
uhdeni no kalna-galla sahst gabstees leijs, wehl ohtra
welwe uslikta, un schai atkal uskrauti 192 welweti pih-
lari, katrs 48 pehdas augsts, un schee 192 plezzigee
sehni wiffi kohpā atkal to treschu welwi ness tā weenu
leelu zeppuri. Us scho treschu welwi, fur pa smukkahm
afminstreppehm uslahpsi, atkal uslikfufchi weenu pih-
lari, 96 pehdas augstu, kam eefschā schauri kahpi lihds
pat gallam, beidsiht us schi pihlara wirsgalla weens
warra wihrs uslikts, 31 pehdas augsts; wihram roh-
kās kiblis. Sche wiffi stahsta, tā schinni warra kih-
liti warroht salihst eefschā 9 zilweki; bet es patš aug-
schā bijis, pehz atschu-mehra spreeschu, tā 6 zilweki gan
tur warrehs fatuppeht. Schis leelajōs warra wihrs ar
fawu kihli no laudihm sche teef nosaukts par „leelo
Kristapu.“ lai wusch ihsti gan sime wezzu Greaku

pusdeewelli Herkules. Rahda jauka skattischanahs no schi „leelaja Kristapa“ kahjahm man bija, to ar wahredeem newarru isstahstih. Lai gan ar sirgeem lihdi mislupils durwihm biju usbrauzis pa teem skunstigeem zelleem, kas gleemescha gahjumam lihdsigi schè klintis taisiti, tomehr stipri biju peekuffis, tohs 800 kaphus no mislupils fleegichna lihds „leelaja Kristapa“ kahjahm uskaphis; bet aismirfu peekufchanu, aismirfu faules starrus, kas jau stipri sahza speest, aismirfu sweedrus, kad tahlu, — tahlu wisapfahrt redseju tohs jaukohs kaluus, weetahm ar tumfchu meschu apklahsus, weetahm aikal ar baggateem labbibas laukeem leppodamus; pa starpahm smulki un jauki zeemi ar stalteem basnizutohrneem biju ka iskaišiti. Par wissu scho auglibas, baggatibas un labklahschanahs bildi turklaht weena smalka, smaršhiga, weegla migla biju pahrklahta, ka smalks flors, par skaitas, schklibstas meitinas waidšinu pahrsfegts. Ilgi stahweju, ilgi skattijohs, mannas dohmās aiskrehja par teem augsteem kalneem un par tahm dšikahm eelejahm prohjam us mahjahm us mannu mihsu Kurfemmi un Widsemmi, kur tahdas krahshnas Deewa weetinas nerohnahs wis, kahdas schè, bet kur tomehr arri Deewa semmite, un kur manni mihslee mahjo! Ak laut arri jums scho dabbas-jaukumu warretu rahdiht! — — — Pee „leelaja Kristapa“ kahjahm stahwedams, par labbu rohku, us kalna pusleijas wehl eerandšiju weenu staltu pilli, kam tohrni iszehlahs no tumfcha mescha widdus. Wisgahju arri turp. Scho pilli sauz par „L a u w a s p i l l i“ (Löwenburg). Hesse-nes Kurfirsts Wilhelms tas pirmajs tanni 1793. gadda scho pilli lizzis buhweht pehz sawas patikshanas us wezzu brunneineeku pilku mohdi. Pee buhwes tee amini turpat no ka kalna islausti; muhrs tai pilli wel; kahs wisapfahrt, pa welweteem wahrteem ee-eesi eekschah wezzi Schweizes saldati tur stahw us wakti. Masa basnizina usbuhweta us Kattolu wezzu-wezzu basnizu wihs, bet Deewa wahrdi, ko tur weenreis par gaddu fluddina, teel teikti pehz skaidras Gwangelijuma tizgibas. Turpat arri Kurfirsts Wilhelms apraktis. Schim lungam gauschi wezzu laifu leetas patikshahs; talabb' winsch no wissahm mallu mallahm famelejis wezzus kappu alminus, wezzas bildes, wezzus lohguš, durwis, benkus, un to wissu winsch tur sakrahwis. Turklaht winsch weena ihpashah kambari falizzis dauds wezzus eerohschus, brunnas, zeppures, schkchpus, sohbinus un sirgu brunnas. Winsch arri samantojis wissadas wezzas slintes no teem laikeem, kur tik ar slintehm fah- lufchi schaut. Schihs slintes redsoht, tibri tew jasmei- jahs; isklattahs ka kahdi masi leelgabbali. Wibrs schaujoht sawu slinti newarreja noturreht, talabb' stoh- bra galla stutte klaht, kas pee schauschanas biju ja- eesprausch semme; tur nu stohbra gals dabbuja atspee-

stees, ohtru gallu wihrs ar kreisu rohku peespeeda pee waiga, un labbaja rohka winsch turreja deggofchu dubli; scho tad peelikka pee pulwera-pannes, un ta tad schah- wens sprahga walla. Zittas pils-istabas atkal falistas wissadu kehniu un firstu bildes, tur arri atraddu kahdu Kurfemmes printfcha un prinzešes bildes, jo bijuschi Hesse-nes Kurfirsteem no raddu puffes. Beidsiht wehl schis ehrihgajs lungs weena istaba falizzis it sawadu grahamtu krahjumu; pr. wissadas stahstu grahamtas, kur stahstihst par wezzu brunneineeku darbeem un ne- darbeem, par burweem, ragganahm, fleplaweem, lau- pitajeem un blehscheem. Jo breefmigs tas stahstis un jo affinašas un neschklibstas leetas tur stahstias; jo tahs grahamtas winnam bijuschas patikshamas. — Matti tibri zellahs stahwi, tahdus breefmigus melli stiklus lassoh, ko neleetigi zilweki faraktijuschi, lai schklibstohs us neschklibstibu warretu willinaht, lai mul- kus warretu apmahniht un lai neschklibsteem tahs kah- ribas warretu fakarsteht! — Apdohma zil sweedru tur islehjuschi wezza Kurfirsta pawalstneeki, lihds kamehr wissas schihs gruhtas milsu buhwes fabuhwejuschi, apdohma zil naudas ischrejuschi, wissas schihs leetas un grahamtas sagahdaht un sapirkt. Ta nauda, ar ko wissas schihs leelahs buhweschanaš buhwetas un wissas schihs eeriktes sagahdadas, arri bijuse affins- nauda. Kurfirsta Wilhelma tehws pats sawus pawalst- neekus tannis gaddos 1776 lihds 1784 saldatos pah- dewis Galanteescheem; winsch dabbuja 22 millj. dahl- deru un par to winsch 12,000 mahtes behrnus aisdšuna Galanteescheem rohkas; un schee tohs nopirktos sal- datus pahrwedda us Ameriku, kur winneem karfch bija ar brihwalstneekeem, kas toreis' atschklibrahs no En- lantes. Kad nu tehws tik neschehligi biju darrjis, tad dehs pats saweem laudihm pelnas gribbeja doht un talabb' winsch Wilhelmschoeh tik dauds buhwejis. Puffe no schihs affins-naudas pascheem pawalstneekeem par labbu tikla nolikta pee mallas, lai no teem augteem Hesse-nes semmitei daschadas waijadšibas warretu ja- gahdaht. Scho naudu Pruhfchi schogadd' arri biju aishwed- duschi us Berlini, un Hesse-nes tantini gauschi par to brehza; bet wezzajs, gohdigajs Pruhfchu kehniusch ne- ilgi atpakkal Kassele bijis un laudihm fazzijis, lai doh- dotees meera, jo zaur neshinaschanu tas effohht notizis, un pats to leetu buhschoht ismekleht skaidri. Wil- helmshoeh mannihm jo dšikli eespeedahs sirdi; es to ne- aismirfichu, un kad tewihu mihsajs lassitajs, kahd- reis isdohdahs braukt us Bahsemmi, tad tu ne- ais- miristi arri aishnemt Wilhelmschoehs jauko kalnu.

00 21	000	02	4108	000	010	000
00 21	000	02	8208	000	01	000
00 01	000	01	2008	000	02	0100
00 01	000	02	2008	000	02	0210
00 01	000	00	1008	000	01	0110

Winneſtes.

Nr.	Winneſte.	Nr.	Winneſte.	Nr.	Winneſte.	Nr.	Winneſte.	Nr.	Winneſte.
19	40 500	4185	32 500	9089	26 500	12718	28 500	17160	16 500
123	32 500	4190	21 1000	9095	10 500	12730	35 500	17195	6 500
138	38 500	4209	25 500	9116	10 500	12881	29 500	17203	40 500
178	30 500	4253	34 1000	9162	32 500	13028	2 500	17226	8 500
180	7 500	4376	10 500	9211	10 500	13038	12 500	17246	30 500
244	35 500	4570	29 500	9238	22 500	13144	3 500	17343	2 500
277	47 500	4711	39 500	9263	3 1000	13169	31 500	17349	36 500
317	1 500	4967	3 500	9334	20 500	13297	41 500	17360	46 500
331	4 500	5244	45 1000	9384	21 500	13447	25 500	17463	24 500
360	22 500	5499	2 500	9603	46 500	13497	7 500	17528	48 500
385	32 500	5506	12 500	9644	12 500	13500	48 500	17563	17 500
481	8 500	5509	50 500	9666	23 500	13521	23 500	17600	38 500
615	36 500	5608	20 1000	9859	7 500	13523	14 500	17734	11 500
713	32 500	5640	40 500	9894	26 500	13715	41 500	17736	27 500
788	10 500	5651	49 500	9966	25 500	13816	6 500	17770	43 500
836	27 500	5674	20 1000	9982	30 500	13816	26 500	17782	9 1000
939	12 1000	6070	36 500	10113	50 500	13854	3 1000	17782	13 500
996	13 500	6074	48 500	10126	43 500	13975	37 500	17960	41 500
1033	47 500	6190	6 500	10132	7 500	14185	48 500	18111	15 1000
1046	30 500	6197	8 500	10390	14 500	14253	41 500	18127	24 500
1119	12 500	6252	22 500	10750	47 500	14478	6 500	18164	5 500
1155	4 500	6260	29 500	10751	32 500	14526	36 500	18184	25 500
1187	2 500	6279	9 500	10765	34 500	14589	26 1000	18199	42 500
1223	40 500	6315	21 500	10774	6 500	14677	35 500	18265	48 500
1237	24 500	6318	6 500	10829	42 500	14790	3 500	18296	19 500
1292	29 500	6425	19 500	10907	42 1000	14833	14 500	18317	42 500
1305	9 500	6530	29 500	10922	37 500	15086	28 500	18823	10 500
1759	2 500	6581	3 500	10955	45 500	15159	32 500	18888	30 500
1801	28 500	6676	35 500	11193	27 500	15203	47 500	18823	50 500
1850	6 500	6700	45 500	11245	43 500	15212	39 500	18916	14 500
1881	2 500	6719	44 1000	11273	5 500	15315	28 500	19008	1 500
1961	16 500	6735	37 500	11283	35 500	15392	38 500	19113	25 500
2092	5 500	6773	6 500	11293	30 500	15395	36 500	19187	6 500
2112	48 500	7136	15 500	11359	8 500	15469	20 500	19205	28 500
2228	25 1000	7151	10 1000	11364	26 500	15469	34 500	19287	6 500
2311	39 500	7306	30 500	11369	25 500	15541	48 500	19310	8 500
2332	30 500	7335	37 500	11413	15 500	15597	42 500	19315	38 500
2361	48 500	7341	28 500	11594	26 500	15652	4 500	19344	41 500
2416	35 500	7342	46 500	11594	43 500	15689	13 500	19397	1 500
2436	12 500	7442	30 1000	11625	2 500	15727	4 500	19492	44 500
2527	41 500	7576	1 500	11816	13 500	15742	30 500	19499	16 500
2700	19 500	7593	49 500	11830	13 500	15803	25 500	19514	18 1000
2796	18 500	7655	31 500	11878	18 500	15914	3 500	19559	18 500
2816	50 500	7747	47 500	11910	19 500	16012	25 500	19571	22 500
3043	45 500	7764	25 500	11943	48 500	16029	38 500	19605	27 500
3147	38 500	7955	34 500	11947	22 500	16084	7 500	19606	50 500
3255	18 500	7956	27 1000	12027	21 500	16098	16 500	19878	6 500
3400	30 500	7988	14 500	12064	13 500	16222	43 500	19958	43 500
3452	23 500	8082	32 500	12139	13 500	16534	19 500		
3674	41 500	8273	40 1000	12157	15 500	16613	35 500		
3693	10 500	8373	16 500	12166	28 500	16702	16 500		
3957	30 500	8695	8 500	12204	34 500	16706	3 500		
3980	41 500	8732	13 500	12246	14 500	16804	13 500		
3990	46 500	8914	28 500	12335	47 500	16905	21 500		
4016	12 1000	8983	36 500	12379	24 500	16997	25 500		
4016	29 500	8985	13 500	12399	28 500	17039	9 500		
4130	24 500	9002	20 500	12547	4 500	17113	43 500		
4172	10 500	9041	30 500	12650	41 500	17114	45 500		

Preelisch ismalkafchanas un aimeschanas iswilkti fchee ferijas nummuri:

827	1415	1595	1872	2242	2481
2607	2759	2962	3826	4105	4249
4354	4476	4575	4750	6082	7230
7847	8308	8750	9875	11887	11906
13495	13589	13784	14496	15024	15092
15573	15852	15899	16005	16857	17062
18144	19475.				

Wisjannafahs sinuas.

No Peterburgas, 2. Septemb. Awises „Golos“ sinuo: Keisarisku Majestetu fagaidoht Peterburga tanni 29. Septemeri, no Krimas isbraunfchoht tanni 22. Septemeri. Keisarene preelisch 10. Oktobera neubufchoht Peterburga; arri falka, ka Greeku fehuina un keelsirstened Olgas Konstantinownas fahlas tubliht pehz Keisarenes nonahfshanas Peterburga starp 10. un 15. Oktoberi notureschoht.

Kreewu damsfuggis „Wladimir“ Marmora jubra fahfrehjis kohpa ar Turku karrafrakts fuggi, kas promianti un karra-rihtus weddis us Kandiju. Pehdigajs effoht no grimmis ar wisseem zilwekeem.

Peterburgas awises raksta, ka pee obtras usdewu-aisleeneschanas winnestu willfshanas leelakajs winnefts no 200,000 rubl. krittis tam birgerim Dmitri Kononow Semelowam, durwu flehdsejam pee Nikolaja bahrinu namma Peterburga.

Nischni-Nowgorodes gadda tirga fchoreis pirkufchi par 40,000 rubl. grabmatas. Tas irr maj preelisch tabdas leelas seumes, un no fchihis andeles warr noswert, ka ar tantas gaismoschannu stabw.

No Libekas, 19. (7.) Septemeri. Keisariska angstiba, keelsirfts krohnamantineets ar sawu augstu gaspaschu no Dahmuseumes braukdami, walkar' walkara fche nonahfufchi, pahrgulleja sawa fuggi un fchoriht no fchejenes aishrauga us Wiesbadeni.

No Rihgas. Jan daschas neddetas pagahjufshas, lawehr Rihga pascha pusdecna nedfirdejahm wairs leelgabala fchahweenu, pehz ka wiffus pulstienus warrejahm rikteht. Sazzija, ka pulwers malfajoht nandu un tabs nau- das truhfchoht, tapehz tam fchahwenam bij japaleek noht. Te negaidoht tanni 5. Septemeri wansch atfal no zitadeles atflanneja nu un ikdeenas wiannu dsirdam. Taggad wiffi pulstieni, pehz fchahweena stelleti, weenadi eet. —u—

Latw. awischu apghadatajs: **Gottward Bierhuff.**

Sludinafchana s.

Zaunekki, kas pa Mahrtineem f. g. Zrlawas flobla gribb tilt usnenti, teem tanni **24. Oktoberi f. g.** no rihta, pulstien 10ds Zrlawas floblas nammā japeeteizahs pee eksamena, jeb pahrbandifshanas, ka lai warretu apspreeft, waj wiini til dands proht, ka schinni flobla warr tilt usnenti, waj nē. Bes ta wehl japeeneff: 1) sawu gadda passu, 2) nihreschanahs sismi, 3) krustamo grabmatu, 4) eefwehtifshanas grabmatu un 5) bakku sismi. 1

Zrlawas floblas nammā, tanni 31. Augustā 1867.

Baron Drachensfels,

floblas preelischneezibas preelischfchdetajs.

Augligus ahbolu un zitatus anglu kohfus, ka arri obgu krubmus un smulki andstunatus krubmus no labbahahm sortehm preelisch dahrseem, par lehtu tirgu peedahwa Nisputtes skunstes un andeles dahrsneefs 3

Friedrich Hennings un beedrs.

Isthenajs Hollandeeschu peena un lohpu-pulweris, so bruhfchoht lohpi isturrahs weffeligakt un wairahk un labbaku peenu isdoht, lihds ar bruhka pamahjifshannu par Rihgas tirgu tohy pahrdohs pee 2

Robert Schmidt,

Zelgawā, leelaja eelā Nr. 4.

Es appalkschā parastijees fehrwetajs taggad par 25 kap. mahzianu willas jeb bohwillas dshjas, ka arri wiffadas drahnas us to labbako wiffadās fehrwēs eefpehju nosehrweht; arri drahnas pee mannihm tohy apdrullatas, weltas un degaderetas. Par to man lihds schim dahwinatu ustizhibu pateildams, arri us preelischu il katru darbu sawā laikā un bes smahdeschanas apfchlohs isdarriht. Bes tahm wiffina simehm es sawahm kundehm dohschu apdrullatas papihra simes, fur wirfu buhs lassama fchi manna adresse: 3

J. G. Steikowsty,

fehrwetajs, drahnu apdrullatajs un degaderetajs, Zelgawā, Ratttribnes eelā, sawā nammā, kam polizejas Nr. 14, wezzajs Nr. 89.

Wiffahm nelaika Bytowa Lysandera kundehm darra sinnamu, ka wiannu zitreiseju andeli ar zuffuru, kasseju, fahli, silkehmu un wiffadahm swarru prezzehm Zelgawā, Kattole eelā, esnu uskehmis un wehl appalksch to paschu wahrdu

J. G. Lysander

jo prohjam weddischu, un turklaht luhdohs, lai wiffas zeenigas kundes mau dahwina to paschu ustizhibu, ka teem nelaika lausmaaneem, un es turpretti wiffceem pirzejeem sohlu riktigu swarru ar jo lehteem tirgeem un gohdigu apdeeneschannu. 3

Carl Bönke.

Labbas ohsola sihrupa niuzzas preelisch lahpostu ectaisfshanas un wehl zittahm mahju wajadstbahm, lehti pahrdohd Zelgawā, pee tirgus plattscha, blakkam Zehra gastuhim 3

C. Höpfer.

Anilin-fehrwes wiffadās kuleerōs (fehrwēs), ka arri koschenikli un koschenikles-salwi peedahwa 2

Robert Schmidt,

Zelgawā, leelaja eelā Nr. 4.

Mahju pahrdohfshana.

Belmontē un Laukamuischā, Illufstes aprinkē, warr dabhuht pirkē mahjas no daschadas wehrtibas. Klachtalas sinnas Zelgawā, Annas eelā Nr. 8, dohd 3

Kreismarshalls v. Rummel.

Kahdas 1000 puhrawetas ne-apstrahdatas semmes, 5 werfes no Rihgas, netahk no ta dselseszeffa, kas no Rihgas ees us Zelgawu, patihkamōs gabbalōs, ar lohti derringahm saweeno-fchanahm, waj us renti teel isdohtas, waj pahrdohstas. Tas ihpafschneefs arri wiffu to muischu gribb pahrdohht. Ta senime irr brikwa no wiffahm nodohfshannu un klausibahm. 1

Rihgā deenesneeku kantors

„Gefpres“.

Tea preefch? Grobines] pilsehta apstiprinati diwi gaddus-tirgi schogadd eefabfkees tanni 10. Septemberi un 10. Novemberi un triju deenu laika tiks noturreti. Grobines pilsehta kemmereja to issluddinadama wisseem darra sinamu, la teem laudim, las tohs tirgus apmeklehs un bohtes uzels, tahs wajadstgahs patentes pascheem ja-argahda no brandwihna-alkises wal-dibas un to wajadstgu platschu eerab-dischanas deht jameldahs pee schi pilsehta kemmerejas, las arri eerahdihb peeflahjigo weetu preefch lohyu un sirgu tirgus un par scho weetu ne-buhs jamaffa. 1

Grobine, 18. Aug. 1867.

Grobines pilsehta kemmerejas (Nr. 39.) appalschrafts.

No Duhrmuishas pagasta waldischanas (Tuffumas aprinki) wisseem pee Duhrmuishas peederrigeem pagasta lohzekeem, las sawu galwas-naudu un magasthnes-behrschann wehl nau node-wusch, teel peefkohdinahs, sawus par-radus bes laweschanahs wiswehlafi libds 1. Oktoberi f. g. scheit nomalfabt, la arridsan sawas un saweju frustamas sihmes scheit peenest. Turklah wiffas pagasta, pilsehta un muishas polizejas tohp luhgtas, lai ne-usturr Duhrmuishas pagasta lohzeklus, las bes pas-jehm buhtu. 1

Duhrmuishas pagasta-waldischanä, tanni 23. Augustä 1867.

(Nr. 81.) Pag. wez.: J. Kuplajs.
(S. B.) Skrihw.: E. Stobbe.

No Grobna pagastu waldischanahm, pr. Krohna-Behrmuishas, Masas Meschannuichas, Lu. tes, Sprigauuichas un Sihpeles, zaur scho wiffi tee, pee minneteeem pagasteem peederrigi pagastu lohzefti, las pagastu nedshwo, teel us-aizinati, lai sawas krohna ut pagasta nodohschanas, las katrä pürmdeenä Nr. Behrsmuichas teejas nammä taps nemti pretti, bes lahdas laweschauahs libds 20. Oktoberi f. g. aismaffa, un arri sawas, la to saweju frustamas sihmes, las pagasta rullös wehl neubtu peefshmetas, libds peeminnetai deenai lai peenest; jo zittadi ar teem angsham minneteeem pagasta lohzekeem pehz lik-luma taps darrihts. 2

Sihpele, tanni 28. Augustä 1867.

(Nr. 119.) Pag. wez.: J. Stolzer.
(S. B.) Skrihw.: J. Engel.

Genneeku mahjas

ar labbu semni un plawahm, la arri gaunibahm un labbahm rohbeschahm, 10 werstes no Dinburgas, no kurren dselles zefsch eet uj Nihgu, Peterburgu, Warschawu un Witepsku, ne dabrgi pahrdohd Marjanowas (Marienhof) muishas waldischana, Kursemmä Il-lustes aprinki. Wehl japeemiu, la pirzejeem leels labbums zaur to, la ne-lahdas basnizas, nedsi mahzitaja muishan bahweschanas grunts fainnekeem nau ja-ispilda un la Dinburga labba andele, fur klahmäh katrä laika prezzi warr pahrdohd, un waffas laika ar sirgeem warr dsibt labbu pelnu. 2
Marjanowä, tanni 30. Juli 1867.

Wiffahm mannahm fundehm, las libds schin manni ar sawahm apstelleschanahm pagohdinajuschi dohdu sinnaht, la no sawa libdschinniga kohreka Kattrihnes celä, — (no schkehrfeelas starp Kattoku un starp Pastes eelu) — fur 35 gaddus esnu dsihwojis, no 12to Augusti 1867 fahloht esnu pahrwilzees pahri prettim — (tanni schkehrfeelä starp Kattoku un starp Pastes eelu) — Kattrihnes celä, un tanni ohträ Salzmanna lunge nammä no stuhra, pa labbai rohlai schinni celä es sawu sehrweschanas ammatu ne tik ween jo prohjam us preefchu waddischn, bet to ar wehl jo leelaku spehfu pawezinaschn. — Deemschehl esnu dabujis sinnaht, la mannas seenneju gaddu zeenijamas fundes, las ar apstelleschanahm manni gribbejuschi apmekleht, no silkteem zilweleem tikluschi apmahnti un apmelloti, la es sawu ammatu waj nu atmettis pee mallas wairs nestrahdajohd, waj nu effohd nonirris. Schee abbee emesfti irr pawiffam wiltigi, un tadeht sawas fundes schinni maldischanahs darra usmannigus. Par to libds schin mannum parahditu ustizzibu sawu palemnigu pateizibu fazzidams, luhdsu, lai mannu wirsu minnetu adressi jo labbi leel wehra, un lai no ne weena usrunna-taja us eelas neelelahs apmulsuantees, jo preefch sawa ammata tahdus laudis neturu; — pehdigi wehl peeminnu, la us preefchu wairs sawahm fundehm nedohschu missina sihmes, bet dohschu tahdas sihmes, las no beesa dseltena papihra un fur wirsu buhs usdruckata manna ihstena adresse, la sché pat redjams, — un luhdsu, lai wehl jo prohjam mannim nowehle to libds schin dahwinatu ustizzibu.

D. Segebrock,

sehrwetajs, speedejs un drebbju-pullu druckatajs, Jelgawä, Kattrihnes celä,

kaufmanna Salzmanna
nammä.

D. Segebrock. 1

No muhsu Nihgas twaifu-sahgu-fudmallahm mehsh sché Jelgawä turram weenu krahjumu daschadu dehtu un pahrdohdam par peenahkamu tirgu, lo warr dabubht sinnaht muhsu kantori pee Annas wabfkeem. 1

Mitchell un beedrs.

Falzgrafes lohpu un sirgu tirgus, pee Bekkerkrobgä un Dohbeles leelzehta, il gaddus tohp noturrehts

tanni pürmdeenä pehz Jelgawas Mah-ras tirgus, tadeht schinni gaddä to noturrehts tanni 18. Septemberi. 1

Wiffadi raksti Latweeschu, Wabzu un Kreemu wallodä, täpat teefas leetäs, la arri zittäs wajadstbas, flai-dri un ustizziqi par lehti maffu teel farakstiti Nihgä, Peterburgas for-statté, leelä smiltschu-celä, kaufmanna Dirichfeldta nammä Nr. 24 a, fehta. 4

Basnizas un skohlas sinas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Rahditajs: Sinas. Weens Latweeschu jauneklis. Gezas un Lambartamischas triju smitgaddu stahsti. Apfweizinaschana. Swehtas druslas.

Sinas.

Widsemmes skohlmeistere sanahlschanu schogadd noturrejuschi Turraide, tanni 4. Juli. 65 skohlmeisterei tur bijuschi, arri pats Balkas seminara direktors, Zimse kungs, us konferenzi atbrauzis. Konferenzi eefahloht, Zimse kungs skohlmeistereem padohmu dewis: Latweeschu rakstu weenadibu lohpt un fargah, tadeht ka muhsu laikos rakstischana lohpt tohp grohstia, un weens schä, ohtrs ta raksta. Tad farunnajuschees par skohlmeistere atraitnu palihdsibas lahdi un par dauds zittahm skohlas leetahm. Pa brihscheem skohlmeisterei dseedajuschi jaukas dseefmas us 4 balsim. Wehl ohtra deena, tanni 5. Juli par daschadahm skohlas leetahm apspreeduschi un tad ischlihrusches. Mums Kursemmes skohlmeistereem schis labbums truhkst. Raut gan to labpraht wehlamees un dauds par to runnajan, tad tomehr pee schi labbuma ahtraki gan netiksim, pirms skohlas likkumus nebusim dabbujuschi. Bet fataifitees warram us scho konferenzi tahda wihse, kad ar sawu mahzitaju un kungu sinu par 6, 8 jeb 10 kohpa beedrojamees, par daschadahm skohlas leetahm sawa starpa aprunnadamees un wallas brihschus ar jaukahm dseefmahm pawaddidami. Tahdas masas konferenzes, skohlmeistereem par leelu preeku un swehtibu, irr zehlschahs Dohrbes kirspehle, Jaun-Auzes, Jaunpils un Wahnes apgabbala.

Jau awises stahstijuschas, ka Jaunpils draudie schogadd trescha waffaras swehtku deena dseedaschanas swehtkus swinnejuse. Jaunpils mahzitajs dseedataju kohreem dahwinajis 2 sklaistus karrogus, zeen'mahte atkal katram dseedatajam pee krubtihm peesprauduse jauku banti ar fallahm lappinahm. Dseedataji jauka pils mescha dauds smuklas dseefmas dseedajuschi gan us 4 balsim, gan arri us 2 balsim. Klausitaju pulka bijuschi arri dauds kungu un daschi mahzitaji.

Weens Latweeschu jauneklis.

Tanni 5. Nowemberi 1866, festdeena 2 laiwineeki, weens wihrs, ohtrs jauneklis ar sawu laiwu no Daugawas islaidahs abra, par juhras lihkuu lihds mahjahm aibraukt. Bija abbee no Skohlas draudses,

no Biggaunzeema; tas wihrs, Jurris Sprohste bij Bimbju fainneeks, tas jauneklis, Andrejs Stuhl bij Biggaunu fainneeka wezzakajs dehs. Rahds pasihstams Lappmeschneeks, kas masa laiwinä galdus wedda mahjas no uggunsdsirnawahm, wiineem luhdsa, lai wiinaam nonemmoht tohs leelakohs galdus un lai eelekoht sawa leela, tuksha laiwa. Abbee brauzaji kaiminam paklausija un labbu teesu no teem garrakeem galdeem sawai laiwai uskrahwa wirsa. Kad nu abbas laiwas us nowaffaru bij aibraukuschi pret Bultu jaunupes, tad wihrs ar masu laiwinu tur no juhras laidahs eefschä un uskauza leelas laiwas brauzejeem, lai arri tur laischohht eefschä; bet schee atbildeja, ka ar smuklo wehju wehl schowakkar par Kaugerulihkumu gribboht laist pah' teescham lihds mahjahm, ka lai rihtdeena warroht tikt basniza. Lihds ka masa laiwinä leeluppē bij eefschä un mallä peewillta, te us reis fazekahs fehra (weefulis ar putteneem), juhra paleek tumsha un uhdens wahrahs ka katla. Bimbjōs fainneeku gaida mahjas, Biggaunōs wezzaki gaida dehs; bet nenahk nei fainneeks, nei wezzakeem dehs; gaida winnus swehtdeena, — — arri nenahk. Utnahk Lappmeschneeks mahja, kas ar masu laiwinu brauzis, sahks stahstih, ka leela laiwa jau festdeena gribbejuse mahjas buht; nu wissi sahk manniht, ka laiwa ar garrakeem galdeem apkrauta, kas nebij peeseeti, bet weegli uskrauti, wehtra buhs apgahsta un ka brauzaji buhs palikkuschi juhras nahwigä flehpi. Te nu muhsu juhmallneeki dewahs juhra, te melleja un melleja, atradda galdus, kas nahja mallä, atradda laiwu us mutti apgahstu; bet to mihlo aismigguscho meesas juhra ne-aldewa, lai wezzaki raudaja, lai seewa raudaja! Un ta wehl schodeen abbee brauzaji gusk mihksta, bet auksta juhras gulta! — Jurris Sprohste, tanni 1. Augustä 1836. Dhsolneeku Sprohstes dsimnis, skrohdera ammatu strahdadams, muhsu draudse bij eenahjis un 1862. gadda Bimbjōs tikla eeprezehs pee atraitnes, bij klufs un deewabihjigs wihrs, kas sawu seewu mihleja un pabehrnis gohdigi kohpa. Andrejs Stuhl, turpat Biggaunōs dsimnis 1846, tanni 14. Januari, tehwa mahjas audsis, draudses skohla skohlohts, tanni 3. Dezemberi 1861 pehz treiju neddeku mahzibas, Skohlas basniza eefwehtih, pirmu reis baudija ta Kunga wakkarimu un no mahzitaja eefwehtijama deena us dsihwibas zellu bij lihds dabbujis to Bihbeles wahrdū: „Ta Kunga bhjashanahs irr weens

ugguns tahs dshwibas." (Salam. fakk. w. 14, 27.)
 Jauneklis Deewa wahrdds bij labbi eenehmees, un
 beidsamds behrna gaddds, preeksch eeswehtischanas
 latru reis, kad mahzitajs draudses-behrnus pahrbau-
 dija, winsch zaur sawu labbu mahzischanohs un atbil-
 deschanu nopelnijahs dahwanu. Abbds beidsamds see-
 mds, ko jauneklis wirs semmes nodshwoja, Deews
 winnam uslikka gruhtu flimmibu, un to ohtru reis
 pats fataisijahs us nahwi un tanni 15. Dezemberi
 1865. sawa gultina gulledeams baudija ta Kunga wak-
 karinu, ar dedsigahm luhgschanahm sawu Jesu pee-
 saufdamds. Bet lai gan pats dakters man fazzija, ka
 flimmajam mas zerribas pazeltees, taf Deews jaune-
 klim likka no gultas zeltees, ka lai wehl weenreis tanni
 16. Januari 1866 ar wissu draudsi warretu fw. wakka-
 rinu baudiht pee ta mihla Deewgald, kur bij zitreis
 eeswehtihis, un ka lai ruddeni warretu guldiratees
 juhvas dibbeni ar meesu un pee sawa Jesu aiseet ar
 dwehsefi. Kad Andrejs Stuhl bij noslibjis, tad mah-
 jas atradduschi kahdus rakstus, ko winsch 3 neddelas
 preeksch sawas mirschanas tanni 16. Oktoberi bij no-
 beidsis rakstih. Schohs, manna mihla mahzibas
 behrna beidsamohs rakstus schs gribbu eelikt „basnizas
 un skohlas sinnas" tizigeem par eepreezinashanu,
 jaunekleem par preekschshimi. Schohs rakstus Andrejs
 Stuhl irr apseegelejis ar sawu nahwi; ta ka Deewa
 Gars winnu buhtu dsinnis preeksch aiseeshanas sawu
 tizibu apleezinaht. Es neko nelikschu flahht, arri neko
 nelaidischu garram; tif weenu gabbalu es gan laidi-
 schu garram, jo tee wahrdi shmejahs us manni paschu
 un tee mannihm par mihlu leezibu, ka mans mihlajs
 Andrejs sawu wahju mahzitaju mihlejis; par scheem
 mihlestibas wahrdeem es winnam pateishohs, kad
 arri es zaur Deewa shehlastibu tur nahlschu, kur tee
 dshwo, kas to Kungu reds un mihlo. Kur kahd'reis
 kahds wahrds rakstijam pehz wallodas likkumeem
 missejees, tur es to esmu pahrlabhojis, bet tee schs
 appatscha drukkatee wahrdi irr tee paschi, ko aismiggu-
 schajs usrakstijis preeksch nahwes us papihri; winsch
 tohs rakstus pats bij eedallijis feschds nodakkas:

1.

Es Andrejs Stuhls, Andreja Biggaung dehs,
 sawu 20 gaddu dshwibas deenas gribbu usrakstih un
 tahs mahzibas un pahrmahzischanas sawa firdi un
 prahta turreht lihds sawai mirstamai stundai, un no
 tahm mahzitees, ka riktigahk sawu muhschu warru no-
 dshwoht. Es behrns buhdams darriju behrna darbus
 un man bija behrna dohmas; behrna deenas es kah-
 roju jaunkla deenas un dohmaju sawas jaunkla de-
 nas atgreestees. Kad man nu eeswehtijama deena bij
 janostahjahs pee swehta astara an jaunu deenu grehli
 bij ja-issuhds: tad es sawa firdi biju kustinahis no

tahm mahzibahm, ko treiju neddefu laikd mahzitajs
 mums wisseem likka pee firds. Sinnama firds man
 leezibu dewa, ka es esmu leels grehzineeks. Tad es
 luhgdamees issauzu: „Kungs, nepeemini mannas jau-
 nibas grehtus, nedf mannas pahrkahpschanas, bet pee-
 minni manni pehz Tawas shehlastibas, Tawas lehni-
 bas labbad af Deews, jo pee Lewis irr leela shehla-
 stiba un grehlu peedohshana!" — — Un es tizzeju
 eeksch ta Kunga shehlastibas, un tas Kungs mannihm
 to peelihdsinaja par taisnibu. Kad es pirmu reis fa-
 taisijohs us swehtu wakkarinu, tad mannihm ka swan-
 niht swannija firdi tee wahrdi, kas ta flann: Kas ta
 Kunga meesu ehd un Winna affinis dserr, tas lai pa-
 preeksch sewi labbi ismeklejahs, un ta lai winsch ehd
 no tahs maies un lai dserr no ta bikkera, ka tas par
 swehtibu warr isdohstees un ne par sohdiu. Kad es
 nu pirmu fw. wakkarinu tizziba biju baudijis, tad es
 teescham sawa firdi juttu ta Kunga shehlastibas meeru.
 Un nu stahweju jaunkla deenas. Bet nu biju apsoh-
 lijees, wissu sawu muhschu Jesum pakkal staigahht, kas
 muhs tif dahgi atpirjis, un nu tas zelsch bij ja-usnem
 staigahht. Un tad tee dsesmas wahr dini pee mann'
 shakla pilditees:

Es arr' no firds gan buhtu
 No grehkeem mittejees,
 Ka wahrdds, darbds kluhtu
 Tew Deewam padewees;
 Bet nodarriht newarru,
 Ko labbi usuehmees;
 Jo prahts ar saunu garru
 Darr spehku shahbanu!

Gezawas un Lambartamuischas triju- stutgaddu stahsti. 1567—1867.

2.

Lai nu ihfi peeminnam wissus, mums wehl sinna-
 mus Gezawas un Lambartamuischas mahzitajus lihds
 schim laikam:

- 1) Zehkabs Elverfeldt (1660)—1685.
 - 2) Magister Rötger Groot 1685—1699.
 - 3) Melchior Kristap Lutters 1699—1724.
 - 4) Kristaps Indrikis Bauer 1724—1742.
- Nu nahk 4 mahzitaji no Kuhn familijas:
- 5) Zahnis Kuhn 1742—1768. Papreeksch Ruzza-
 was mahzitajs, Bauklas aprinka prahwests. Tad
 winna dehs:
 - 6) Zahnis Niklows Kuhn 1768—1811. Tad
 winna dehs:
 - 7) Kahrlijs Ernest Kuhn 1811—45 un 1856—59.
 Bauklas aprinka prahwests 1841—59. Tad winna
 dehs:

8) Ernest Alexander Eberhard Kühn, papreekfch Kruhtenes mahzitajs, tad Gezawas mahzitajs 1845—1856.

9) Karlis Kristjahn Friedrich Alberti. Papreekfch Tullumes mahzitaja palihgs, tad 1857—1860 Gezawas mahzitaja palihgs, un 1860, 28. Februari cewefts par Gezawas mahzitaju.

Gelfch 200 gaddeem 9 mahzitaji. 4 mahzitaji no Kühn familijas 1742—1859 schai draudsei kalposufchi 117 gaddus.

1710. gaddâ bija leela nikna fehriga, tâ faukta melna nahwe; daudf mahjâs laudis pawiffam bija imirruschi.

Bauer mahzitajs rakfta, fa Gezawas basnizas jumts fapuis un drihf eekrittischoht, nelahda fehta ne-effoht basnizas kapsehtai, sirgi un zuhlas paschu kapsehtu apgahnoht. Mahzitajamuischai zaur to leelu fehrigu tiffai swannitajs un weens pats darbineekâ effoht paliffufchi us klausibu, — tabs zittas mahzitajamuischas mahjas paliffufchas bes laudihm, tee fehrigâ nomirruschi. Mahzitajs fehelojahs, fa ta labbiba riktigi netohpohht behrta, un fa tas gans, kas tannis laikôs bija jastelle no Gezawas muischas, netohpohht stellehts, daudstois winna weetâ fuhthoht behrnu, waj pusmulki, waj ahrprahrigu zilweku, weens tahds ahrprahrigs nodedsinajis mahzitajamuischas riju ar wiffu labbibu, — Gezawas muischa mahzitajam parradâ 612 puhru labbibas un 680 mahrkus naudu. Tahdas leetas arri muhfju laikôs wehl raddijahs un tahdas pat fuhdfechanas par daschu pagastu Gezawas draudse. Basnizas-grahmatu lahde wehl rohnahs grahmatas no Kursemes leelungeem Zehkaba, Ferdinand, no Pohlu kehina August ta treschaja, no herzoga Ernst Johann un beidsiht no Petera, beidsama Kursemes leelunga, — teekams 1795. gaddâ Kursemme padewahs Kreewu-semmes keisarenei Katharinei; tanni paschâ gaddâ, taggad jau 72 gaddus atpakkal, arri bija ta pirma rekrufschu-nemfchana. Tanni gaddâ graf Peter no Bahlen no augstas Keisarenes Gezawas muischu dabuja par dsimtsmuischu.

Jahnis Kühn, tas pirmajs no Kühn familijas, diwidejmits gaddus welti luhdsis, lai basnizas jumtu islahpohht un fataisohht, beidsiht peedfihwoja tabs breefmas, fa paschâ swehtdeenâ, 5. Juni 1763. gaddâ, pulkften feschôs no rihta Gezawas basnizas jumts eekritta ar wiffem balkeem, — tad tas mas stundu wehlahl buhtu notizzis, tad wiffa draudse lihds ar sawu mahzitaju buhtu nosifti appaksch basnizas jumta drupahm. Deewakalposchanu nu 6 gaddus turreja ihpafchi us to ustaisitâ schubni, teekams jauns jumts atkal tappa usliffis.

Winna dehls Jahnis Niklavs Kühn eewedda to jaunu Latweefchu dseefmu grahmatu, kas pehzlaikâ us draudses luhgschanahm atkal tappa nozelta, un wehl fchodeen dseedam no wezzas Latweefchu dseefmu grahmatas. 1804. gaddâ graf Peter no Bahlen, Gezawas muischas pirmajs dsimtskungs, liffa ustaisiht basnizas-kapsehtas muhri un wahrtus ar to latinisku wirrakftu, ar selta bohffstabeem rakftitu: „Wiffem zilwekeem weenreis nahwes zelfch jastaiiga.“

Jahnis Niklavs Kühn neddelu preekfch sawas mirfchanas wehl redseja un dsirdeja diwi balsis no Gezawas basnizas jaunahm ehrgelchm, kas tappa pabeigtas 1811. gaddâ un maksaja 1000 dahlderus; bija ustaisitas no Kristin un Schulz meistereem. Arri basnizas tohrnis appaksch fchi ohtra mahzitaja no Kühn familijas tappa eesahfts, bet netappa pabeigts tadeht, fa ta nauda, kas us to bij samesta, pee basnizasfunga (wehremindera-lunga) mirfchanas bija sudduse.

Breefmiqs Gezawas draudsei bija 1812tajs gads, (preekfch 55 gaddeem), to arri nosauz par Prufschu gaddu. 7. Juli, swehtdeenâ, Prufschem un Kreeweem bija kaufchanahs pee Gezawas basnizas un mahzitajamuischas dahrsa; leelgabbalu lohdes no tabs reisas basnizas tohrna un basnizas frohga muhrôs redsam wehl fchodeen; kths behrni paschâ kaufchanahs laikâ no ta duhschiga mahzitaja tappa kristiti. Daschi draudses lohzeffi pasfehphs mahzitajamuischas pagrabâ; kahdi 50 nokauti karrawihri glabbati pee mahzitajamuischas wahrteem, zitti pee Gezawas wehjasudmallahm, zitti pee Raggu mahjahm. Kreewu kapteinam Rifeleff zaur leelgabbala lohdi kahja tappa norauta pee mahzitajamuischas wahrteem, tur winsch arri nomirra. Kreewu majoram Kusnizoff tapat abbas plezses tappa noschautas. Mahzitajamuischa bija pilna ar fakanteem un mirruscheem, kas affinis lâ peldeja. Raggu birfinâ glabbahs dragonu rittmeisters von Effenbek, pee Gezawas wehjasudmallahm leitnants Wallis, pee Sansow frohga tappa noschauts firsts Bagrations. Mahzitajamuischas birfite pee Gezawas-uppes krafteem no teem eenaidneekem tappa nozirsta, tee lihfi appaksch basnizas tappa israuti no sahrteem, lai tohs krittufchus tur warretu glabbahs; patte basniza paliffa par sirgu stalli. Ohtra kaufchanahs bija pee Gezawas 15. Septembeti; tee Kreewi dabuja to uswarreschanu; atkal kaufchanahs laikâ, paschâ swehtdeenâ 7 behrni tappa kristiti. Basnizas-rullôs mirruschu starpâ ihpafchi peeminnetâ; Tamofsch faimneeze Dahrte, 19 gaddus wezza, eekfch feschahm neddelahm no Pohlu karrawihreem fabaidita nomirrusi, — winnas meitina kristita no Prufschu saldau-mahzitaja — wiffi Prufschu augsti karrawirfneeki bijufchi par kuhmineekem. Tee eenaidneeki

wissu bija pohstijuschi, fadedsinajuschi, islaupijuschi; tee misniknafee bija tee Pohli un Baieri. Frantschu marschals Makdonalds stahweja Gezawas pilli un no turrenes winsch islaida pawehleschanas wissai Kursemmei keisara Napoleona wahrda. Tanni 7. Dezemberi tee beidsamee cenaidneeki aigahja prohjam, zaur Deewa leelu saltumu uswarreti; mahzitajs schinni deena pateit-schanas luhgschanu turreja preefsch altara, Deewu flawedams, ka tas pehz leelahm behdahm atkal schehlojis.

No teem beidsameem gaddeem tillai griibu peeminneht, ka 1858. gadda ta pirma pagasta skohla tappa eeswehtita, pr. Leel-Gezawas pagasta skohla preefsch puischeem. — schogadd mums jau 6 skohlas ar 271 skohlas behrneem, ihpaschi Leel-Gezawas pagasta meitenu skohla; un zerrejiam, ka drihs arri wissas meitinas diwi seemas ees skohla, ka tee puische. Lai tas sirdschehligajs Deews arri jo prohjam scho draudsu usturr pee ihstenas skaidras tizzibas un zaur Jesus Kristus schehlastibu par to gahda laizigi un muhschigi.

A-i.

Apfweizinaschana

Bezz un Jann-Sauls draudses mahzitajam

E. Lutzan,

us winna 25 gaddu ammata swehtkeem, tanni 13. Augusta 1867,

pasemmigt pasneegta no

J. Kronberg.

Nu effi sweiznabts schai swehta deena Tu mihstajs Bezz un Jannsaul's dwehstu gaus!

Schi Tewihm dahrgala, ka winna pirma, Kur Deews ussanza: „Effi strahdneeks mans!“

Ta Kunga aizinaschanai ar preeku

Tu ustizigt effi palkausijs;

Tai ammata — Tu puhlejees pahrtleku —

Kur strahdaht Deews Tew' bija eestahdij's.

No Tawa publina tohs auglus manna

Wiswairahl Tawas draudses lohjelki,

Tee, kurreem pee ta ihsta dwehstu ganna

To zellu Tu pareist sihmeji.

Tee peeminn, zil Tu labba teem fagahdajs,

Zaur skohlahm tohs pee gaismas waddidams;

Tee taggad atsiht, zil Tu grubti strahdajs,

Tahs abbas draudses kreem gannidams. —

Tai laik no diwdesmit peezi gaddeem

Deews daschabet grubti Tewi pahrbandij's,

Zaur nahwes warru winsch no Taweem fahneem

To mihkalo no Tewihm atraisijs.

Bet tannis behdas Deews Tew' ne-atstahja,

Lai gan Tew sirdi grubti nospeeda;

Kad Tewi behdu mahloni apflahja,

Deews sawu waigu mihki rahdija.

Winsch schehligi scho gohda deenu tillai Nr gohda krohni — „simu galwinn“ — (Gal. s. w. 16, 31.)
Tew, Tehtih, peedshwoht, un Tewihm tillai
Tahs draudses mihlestib' par dahwanu.

Tohs nodshwotus gaddus Tu atmini,
Wiswairahl schodeen tee Tew prahta nahl;
To, kas us preefschu buhs, to Tu nesinni,
Bet tadeht sirds lai behdatees nefahl!

No winneem kalneem, kur Deews muhscham dshwo (Ps. 121.)
Tas ihstajs palihgs weenmehre atees,
Un Tawa draudse, kas Tew' lohti mihlo
Preefsch Tewihm il no deenas aishugfees.

Lai Tewi swehti Deews eefsch wisseem darbeem!
Lai swehti Tawus peederrigus ar!

Lai swehtibu dohd wisseem Taweem wahrdeem,
Ka klausitaji allasch pehz teem dare!

Lai beidsiht Deews Tew dohd par gohda lobni,
Kad aiseest us winnu muhschibu,
To swehtem apshlitu debbes krohni:

„Nahz' schurp, eemanto mannu walstibu!“

Swehtas druskas.

17.

4. Mohl. 13, 34.

Kanaana eedshwotaji teescham bija Genaka dehli, milsu-laudis, un tomehr Israela behrni tohs it labbi buhtu warrejuschu pahwarreht us Deewa pawehleschanu un ar Deewa palihgu. Bet Israela behrni bij bailigi un ne-usnehma to kauschanohs, lai gan Deews winneem to bij pawehlejis. Par tahdu nepalkausichanu un aplamu bailibu Israela behrneem bahrga sohhdiba bij janess. To wissu to nepalkausigo un bailigo kauli palikka tuknesi. Til ween Josu uis un Rahlebs, kas abbi pee kauschanahs ar Genaka dehleem bij gattawi, to uswarreschanu peedshwoja un Kanaanu redseja.

Mahzees: Tahs kahrninaschanas us grehkeem teescham ire grubtas un stipras. Tahs teescham turramas par Genaka dehleem, par milsu-laudihm. Bet par to nekas nekait. Us Deewa pawehleschanu un ar Deewa palihgu Deewa behrns schohs Genaka dehlus tomehr it labbi spehj uswarreht. Bet kas bailiga prahta atraujajs no kauschanahs, tam leels sohds janess. — Winsch Kanaana semmi neredf. Winsch to duffeschanu pee Deewa sirds nepanahs. Til ween tas, kas drohshah prahta tizzibas sohbinu wihzinadams, Genaka dehleem, prohti kahrninaschanahm usbruhl, — til ween tas Kanaanu redf. To tahds paleel par uswarretaju, tapehz ka ar Deewa spehku gehrbees un Deewa karr-eerohtschus rohla nehmis. —

Basnias un skohlas sinu rakstajis: Gotthard Bierhuff.

No zensures atwehlehts. Jelgawa, 7. September 1867. Nr. 115.

Drukahs pee J. W. Steffenhagen un dehta.